

Het belang van XBRL voor IT-auditors

Jan Pasmooij

In dit artikel' wordt ingegaan op wat XBRL is en wat XBRL zal gaan betekenen voor de interne en externe informatievoorziening en -verstrekking. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken en de ontwikkelingen internationaal en in Nederland. Deze geven een beeld van wat ons te wachten staat.

J. (Jan) Pasmooij RE RA RO is Manager ICT Knowledge Center bij het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA). Voorheen was hij als accountant/IT-auditor werkzaam in het openbare accountantsberoep en bij de rijksoverheid (EDP Audit Pool). Hij combineert zijn baan bij het NIVRA met een deeltijdaanstelling bij de Erasmus Universiteit Rotterdam als plaatsvervangend Program Director van de postinitiële opleiding IT-auditing. Sinds 2002 is hij voorzitter van XBRL Nederland en lid van het International Steering Committee van XBRL International.

Trends in rapporteren

Alvorens in te gaan op XBRL schets ik kort de ontwikkelingen op het terrein van het rapporteren. Deze hebben alles te maken met globalisering en de behoefte wereldwijd financiële informatie te kunnen uitwisselen en interpreteren. Daarnaast het ingezette beleid om de administratieve lasten voor bedrijven te verlagen.

Digitalisering

Als over documenten in elektronische vorm wordt gesproken denkt men veelal aan documenten in PDF², een digitale afbeelding van het papieren document. PDF is een formaat waarin documenten eenvoudig elektronisch zijn uit te wisselen. Het verwerken van de gegevens die op dit document zijn opgenomen, vereist echter nog steeds een extra handeling, zoals het opnieuw invoeren van deze gegevens in een computersysteem om deze vervolgens te kunnen opslaan, analyseren of bewerken. Het is duidelijk dat hierbij fouten optreden. Christopher Cox, de voorzitter van de SEC³ gaf in 2006 in een televisie-interview aan dat de foutenkans kan oplopen tot boven de 30%. Het betreft hier financiële informatie die door ondernemingen wordt verstrekt in zorgvuldig opgestelde jaarverslagen en toezichtrapportages. In Nederland geeft een bank jaarlijks tussen de 30 en 40 miljoen euro uit aan het verwerken van de ontvangen jaarrekeningen van hun klanten. Vandaar dat de afgelopen jaren is gezocht naar een technische standaard die het mogelijk maakt om gegevens zodanig elektronisch uit te kunnen wisselen dat deze gegevens direct door computers kunnen worden verwerkt. Dat deze wijze van gegevensuitwisseling voordelen heeft is duidelijk. Als voorbeeld de belastingaangifte die met ingang van 2005 verplicht elektronisch moet worden aangeleverd. De meeste gegevens die voor de aan-

De invoering van XBRL zal ingrijpende gevolgen hebben voor de informatievoorziening zoals wij die nu kennen en de rol van accountants daarbij. Omdat op dit moment de gevolgen nog niet goed zijn te overzien beperkt de auteur zich in dit artikel tot het aanstippen van de mogelijke rol van IT-auditors en laat het aan de lezer om zich een eigen beeld te vormen. Het artikel laat dus nog een aantal vragen onbeantwoord. Een uitdaging dus voor studenten of praktiserende collega's voor nader onderzoek of bespiegelingen.

giftes nodig zijn, zijn al beschikbaar in de geautomatiseerde administraties van de ondernemers. De benodigde gegevens worden geautomatiseerd ingelezen door de aangiftesoftware waarmee de aangiftes worden samengesteld en via internet verzonden naar de Belastingdienst. De Belastingdienst kan de aangiftes direct verwerken. Deze vorm van ketenautomatisering verhoogt de kwaliteit van de gegevens omdat handmatige verwerking achterwege kan blijven, hierbij kan gebruik worden gemaakt van geautomatiseerde *checks* and *balances*, daarnaast verlaagt zij de kosten van het samenstellen, uitwisselen en verwerken. Andere voorbeelden van ketenautomatisering zijn de processen van elektronisch betalen en elektronisch factureren. Door het gebruik van technologie is het mogelijk het hele proces, van de ontvangst van de factuur, de controle en goedkeuring, het aanmaken van een betalingsopdracht, het versturen naar de bank, het verwerken door de bank tot het verantwoorden (het oude dagafschrift) in de boekhouding, volledig elektronisch te laten verlopen. Een werkwijze die de kosten verlaagt, de snelheid verhoogt en de kansen op fouten verkleint. Deze kostenbesparing maakt het mogelijk de administratieve lasten verbonden aan het uitwisselen van gegevens op papier terug te dringen. Wereldwijd zien wij vergelijkbare ontwikkelingen. Overheden, bedrijven, toezichthouders en gebruikers van informatie zijn bezig de huidige op papier gebaseerde informatie-uitwisseling om te zetten naar elektronische gegevens-uitwisseling.

Standaardisatie en harmonisatie

Inmiddels hebben meer dan 100 landen wereldwijd IFRS (International Financial Reporting Standards) geadopteerd als de verslaggevingstandaard voor grote ondernemingen. Zelfs de Verenigde Staten hebben besloten US-GAAP als verslaggevingsstandaard in te wisselen voor IFRS. Het gebruik van IFRS maakt informatie toegankelijker en bedrijfsvergelijkingen mogelijk. De invoering van IFRS voor SME⁴ zal ook de beschikbaarheid, toegankelijkheid en vergelijkbaarheid van financiële informatie over kleinere ondernemingen vergroten. Belangrijk nu ook kleinere ondernemingen internationaal zaken doen. Ook maakt standaardisatie in de verslaggeving het voor buitenlandse banken eenvoudiger kleine ondernemingen te financieren.

Dat een aantal grote accountantskantoren de komende jaren grote veranderingen verwachten op het terrein van verslaggeving en rapportering – met een grote impact op de accountantscontrole – komt duidelijk naar voren in het in november 2006 verschenen paper ‘Global Capital Markets and the Global Economy’, uitgebracht door de CEO’s van PricewaterhouseCoopers, Deloitte, Ernst & Young, KPMG, Grant Thornton en BDO⁵. In dit paper schetsen zij onder andere de ontwikkelingen op het terrein van business reporting en het gebruik van XBRL. Mede in dat kader pleiten zij voor wereldwijde accounting en auditing standaarden en nieuwe vormen van assurance die aansluiten op de veranderende vraag naar informatie.

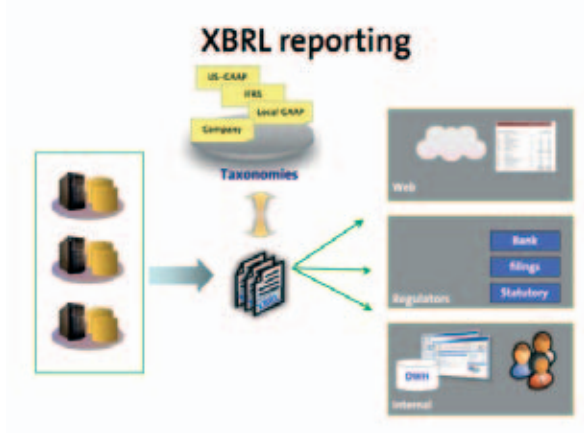
Informatie op maat

In het dagelijks leven is informatie op maat niet meer weg te denken. Wij kunnen vaak aangeven welke informatie wij wel of niet willen ontvangen. Deze behoefte geldt ook voor investeerders en analisten. Nu ontvangen zij vaak nog uitgebreide jaarverslagen waarin de onderneming de informatie heeft opgenomen die wettelijk moet worden gerapporteerd of die de onderneming graag onder de aandacht wil brengen. Maar de informatiebehoefte van gebruikers is veranderd. Uit gesprekken met analisten en investeerders komt naar voren dat zij behoefte hebben aan andere informatie dan nu opgenomen in de jaarrekening of het jaarverslag. Denk hierbij aan informatie over plannen en toekomstige activiteiten, over de kwaliteit van de interne beheersing en het management, over milieubeleid, CO2 uitstoot en compensatie, samenstelling van het personeel, et cetera. Zij vragen om meer (toekomstgerichte) informatie op maat, frequenter beschikbaar en in elektronische vorm in plaats van de huidige standaardinformatie op papier. Om enigszins aan deze wens tegemoet te komen publiceren de meeste beursgenoteerde bedrijven op hun website vaak extra informatie naast de informatie beschikbaar in het jaarverslag. Een andere belangrijke ontwikkeling is de invoering van Basel 2, regelgeving die financiële instellingen verplicht risico’s verbonden aan het verstrekken van kredieten aan bedrijven actief te managen. Naar verwachting zal Basel 2 leiden tot een meer gerichte en mogelijk ook uitgebreidere informatievrage door banken.

XBRL als open standaard

Om de elektronische uitwisseling en directe verwerking van gegevens mogelijk te maken, is eXtensible Business Reporting Language (XBRL), een op XML⁶ gebaseerde open standaard, ontwikkeld. In 1998 hebben de accountants in de US het initiatief genomen om XBRL te ontwikkelen, omdat zij voordelen zagen in het elektronisch beschikbaar stellen van financiële informatie aan analisten, beleggers en financiële instellingen, maar ook voor eigen gebruik in hun controle. Al snel bleken overheden en toezichthouders hiervoor grote belangstelling te hebben. XBRL is ontwikkeld en wordt onderhouden door XBRL International Inc. (XII), een wereldwijd consortium van nu ruim vijfhonderd organisaties. Om aan te kunnen geven wat de betekenis is van de gegevens(elementen) die elektronisch worden uitgewisseld, wordt gebruik gemaakt van een ‘Taxonomie’⁷ waarin de gegevenselementen zijn vastgelegd en beschreven. Een taxonomie kan elektronisch beschikbaar worden gesteld op een website. Als informatie moet worden verstrekt, worden de relevante gegevenselementen uit de geautomatiseerde administratie geselecteerd en voorzien van een label (tag) die verwijst naar de taxonomie en die daarmee de gegevenselementen eenduidig definieert. De van een label voorziene gegevenselementen worden vervolgens in XBRL formaat opgenomen in een bestand, dat een ‘instance document’ wordt genoemd. Dit bestand kan – via het internet – naar een organisatie worden gestuurd of op een website beschikbaar gesteld voor belanghebbenden (figuur 1). Door gebruik

In **figuur 1** is het uitwisselingsproces op basis van XBRL schematisch weergegeven.

In **figuur 2** is een voorbeeld opgenomen van informatie in XBRL formaat opgenomen in een *instance document*.

te maken van een 'Style sheet' (een sjabloon) kunnen de gegevens ook weer worden gepresenteerd, bijvoorbeeld in de vorm van een balans of een winst-en-verliesrekening. Het is mogelijk de gegevens aan het eind van de keten op het moment van rapporteren te selecteren en naar het XBRL formaat om te zetten. Het is echter ook mogelijk de gegevens al bij de primaire vastlegging te voorzien van een label. Deze laatste vorm van 'tagging' van gegevens wordt beschreven in XBRL Global Ledger. Door middel van de tag is het gegevens-element dan herkenbaar in het gehele proces van gegevensverwerking en rapportering, zowel intern als extern. XBRL kan dus het best worden vergeleken met de barcode, maar dan de barcode voor gegevens. De voordelen in het gebruik van de 'tags van XBRL zijn vergelijkbaar met voordelen die de barcode heeft in de retail waar met behulp van de barcode een product in de hele keten kan worden gevolgd.

Stand van zaken internationaal

Op dit moment zijn XBRL taxonomieën beschikbaar voor de uitwisseling van gegevens op basis van de internationale verslaggevingstandaarden US-GAAP en IFRS. Daarnaast heeft een aantal landen⁸ taxonomieën ontwikkeld voor de

uitwisseling van financiële of toezicht informatie op basis van de nationale verslaggevingregels. Ook gebruiken inmiddels een aantal toezichthouders XBRL voor hun toezichtrapportages. Voorbeelden zijn CEBS⁹ die de COREP en FINREP taxonomieën heeft ontwikkeld voor de uitwisseling van financiële informatie en informatie over de naleving van Basel 2 en een conglomeraat van financiële toezichthouders¹⁰ in de Verenigde Staten dat in het najaar van 2005 is overgegaan op het gebruik van XBRL voor de uitwisseling van informatie in het kader van het toezicht op ongeveer 8.900 banken. Vergelijkbare ontwikkelingen zijn zichtbaar in Azië. In maart 2005 heeft de SEC aangegeven dat zij ook elektronisch rapportages op basis van XBRL accepteert. De SEC heeft ook een vrijwillig rapportageprogramma gestart om ondernemingen in staat te stellen ervaringen op te doen met de uitwisseling in XBRL formaat. Op dit moment nemen ca. 45 bedrijven aan dit programma deel. De SEC spreekt in dit verband van 'Interactive data'. De XBRL US-GAAP taxonomieën ten behoeve van de SEC rapportages zijn in september 2007 opgeleverd voor publiek commentaar; vaststelling zal in 2008 plaatsvinden. Het is duidelijk is dat de SEC aankoerst op het verplicht gebruik van XBRL voor het rapporteren van financiële informatie. Een beslissing hierover is ook in 2008 te verwachten. Een ontwikkeling die directe gevolgen zal hebben voor alle circa 10.000 bedrijven die aan de Amerikaanse beurs zijn genoteerd. Meer informatie over de XBRL activiteiten van de SEC is beschikbaar op <http://www.sec.gov/spotlight/xbrl.htm>.

Inmiddels is het voor bedrijven in een aantal landen, waaronder Spanje, Zweden, Denemarken, Duitsland, Engeland, België, Korea en China, mogelijk op basis van XBRL financiële gegevens aan de overheid of toezichthouders aan te leveren. Beursgenoteerde ondernemingen in China, Korea, Japan en Singapore zijn inmiddels verplicht hun financiële gegevens in XBRL te deponeren. Een goed voorbeeld van grootschalig gebruik is ons buurland België waar, na de invoering op één april 2007, inmiddels meer dan 90% van de ondernemingen (totaal 300.000 ondernemingen) op vrijwillige basis gebruik maakt van XBRL om hun financiële gegevens elektronisch aan te leveren aan de Balanscentrale. Een ander voorbeeld is Engeland waar al meer dan 200.000 ondernemingen hun financiële cijfers met XBRL bij Companies House hebben gedeponereerd. Een land dat de Nederlandse aanpak volgt is Australië. Eind augustus 2007 heeft de Australische regering besloten tot de aanpak van administratieve lasten met behulp van de implementatie van 'Standard Business Reporting (SBR)', een project vergelijkbaar met het Nederlandse Taxonomie Project. Ook hebben de Belastingdiensten van diverse landen, waaronder Nederland, gekozen voor XBRL en XBRL GL als standaarden. Vrijwel alle belangrijke softwareleveranciers zijn betrokken bij de ontwikkeling van XBRL en in staat software te leveren die met XBRL kan omgaan. Meer informatie over XBRL en de internationale ontwikkelingen is beschikbaar op www.xbrl.org.

Ontwikkelingen in Nederland

In voorjaar 2004 heeft het Nederlandse kabinet besloten de Nederlandse Taxonomie (NT) te ontwikkelen. Het Nederlandse Taxonomie Project (NTP) heeft tot doel het gegevensmodel te ontwikkelen dat met ingang van 2007 door overheid en bedrijfsleven kan worden gebruikt voor de elektronische uitwisseling van financiële (jaarrekening), fiscale (winstbelasting, loonbelasting, btw en premieheffing) en statistische gegevens op basis van XBRL. Tijdens het ontwikkelen van deze taxonomie heeft tevens een eerste harmonisatieslag plaatsgevonden die ertoe heeft geleid dat het aantal gegevens dat ondernemers moeten verstrekken aan de overheid zal afnemen. Ook wordt hergebruik van gegevens eenvoudiger. Zo zal het Centraal Bureau voor de Statistiek meer gebruik gaan maken van gegevens die de Belastingdienst al ontvangt. De overheid verwacht dat door de elektronische uitwisseling van gegevens en het efficiënter inrichten van het proces van samenstellen en uitwisselen van informatie jaarlijks een besparing van € 350 miljoen voor ondernemers kan worden gerealiseerd. Inmiddels is versie 2.1 van de NT beschikbaar. Via de Overheidstransactiepoort SOAP 2008 is het mogelijk om informatie in XBRL formaat elektronisch aan de overheid aan te leveren. Op vrijdag 9 juni 2006 hebben zo'n vijftig organisaties, waaronder het NIVRA, het XBRL convenant¹¹ ondertekend. Met deze overeenkomst bekrachtigen overheid en marktpartijen hun samenwerking om door het gebruik van de NT besparingen te realiseren in het domein van de jaarverslaggeving, belastingaangiften en de economische statistieken. Inmiddels is het aantal organisaties dat het convenant heeft ondertekend opgelopen tot ruim honderd, waaronder VNO-NCW en MKB Nederland.

In het kader van de harmonisatie en vereenvoudiging van de informatie-uitwisseling is, naast het ontwikkelen van de NT, een wetsontwerp ingediend dat kleine ondernemingen in de toekomst toestaat hun fiscale jaarrekening te deponeren in plaats van een commerciële jaarrekening. Dit betekent dat kleine ondernemingen in de toekomst hun jaarrekening op fiscale grondslag kunnen gebruiken voor het deponeren, hun fiscale aangifte en rapportage aan de bank. In dit kader wordt in samenwerking met een aantal banken gewerkt aan de ontwikkeling van een uitbreiding op de NT ten behoeve van hun informatie-behoefte in het kader van Basel 2. Meer informatie over de Nederlandse situatie is beschikbaar op www.xbrl-ntp.nl.

Eind 2002 is XBRL Nederland opgericht, de Nederlandse jurisdictie van XBRL International. XBRL Nederland verstrekt informatie over XBRL en organiseert technische XBRL trainingen. Op dit moment nemen ongeveer zestig organisaties deel aan XBRL Nederland. Deelnemers hebben recht op toegang tot alle beschikbare informatie, kennis en ervaring binnen de (inter)nationale organisatie en de werkgroepen. Het stelt deelnemers ook in staat via de verschillende gebruikersgroepen in contact te komen met andere organisaties en ervaringen uit te wisselen. Voor meer informatie www.xbrl-nederland.nl.

Gevolgen voor accountants

De gevolgen voor accountants

Het merendeel van organisaties in Nederland – naar schatting 95-99 procent – maakt voor het samenstellen van hun jaarrekening en fiscale aangiften en het uitvoeren van accountantscontroles gebruik van de diensten van accountants en financiële experts. De financiële intermediair is dus een belangrijke schakel in de rapportageketen. De verwachting is dat de meeste ondernemingen, met uitzondering van de grote, niet zelf aan de slag zullen gaan met XBRL, maar dit zullen overlaten aan hun financiële intermediairs. Het digitaliseren van de rapportageketen heeft dus directe gevolgen voor accountants die optreden als CFO, controller of dienstverlener bij het opstellen van jaarrekeningen, als controleur bij het verstrekken van een accountantsverklaring bij jaarrekeningen, of als assurance provider in het geval accountants wordt gevraagd uitspraken te doen over de kwaliteit van in elektronische verantwoordingen opgenomen gegevens of het rapportageproces.

De gevolgen voor de eigen werkprocessen

De invoering van XBRL zal gevolgen hebben voor de eigen werkprocessen van accountants in de samenstel- en de controlepraktijk. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Integratie van huidige processen en aanpassen van de volgorde van werkzaamheden. Dit laatste is zeker van belang nu de Nederlandse overheid toestaat dat kleine ondernemingen hun fiscale jaarrekening mogen deponeren in plaats van hun commerciële jaarrekening¹².
- Een goede informatiebeveiliging nu meer gegevens van cliënten in elektronische vorm onder verantwoordelijkheid van de accountant worden verwerkt, uitgewisseld en opgeslagen.
- Een goede dossiervorming van informatie in elektronische vorm.
- Het tijdig kunnen beschikken over de software die kan omgaan met gegevens in XBRL formaat. In dit verband is van belang dat de accountant contact opneemt met zijn softwareleverancier om zich er van te vergewissen dat deze tijdig de gewenste functionaliteit en ondersteuning kan leveren.

Ook is het van belang dat de accountant nagaat op welke wijze de communicatie met cliënt gaat verlopen en duidelijk wordt vastgelegd welke werkzaamheden de accountant voor zijn cliënt zal verrichten, zeker in het geval dat de accountant gaat zorg dragen voor de verzending van de jaarrekening naar de Kamer van Koophandel of het verstrekken van informatie aan het CBS.

Nieuwe vormen van dienstverlening

De invoering van XBRL en het beschikbaar komen van de NT schept ook mogelijkheden voor nieuwe vormen van dienstverlening. Zo valt te verwachten dat door verdergaande digitalisatie meer ondernemingen hun administra-

tieve werkzaamheden zullen uitbesteden of zullen overgaan op vormen van internetboekhouden. Voorts biedt de beschikbaarheid van gestandaardiseerde informatie in elektronische vorm een goede basis voor het uitvoeren van bedrijfsanalyse of bedrijfsvergelijkingen. Andere mogelijkheden zijn de ontwikkeling door NIVRA en NOvAA van vormen van credit risk rating als dienstverlening door accountants en ‘Horizontaal toezicht’. ‘Horizontaal toezicht’ is het steunen van de Belastingdienst op werkzaamheden die door accountants zijn uitgevoerd op basis van afspraken met de Belastingdienst. Ook wordt met de banken gesproken over de mogelijkheid van het verstrekken van financiële informatie in XBRL formaat als basis voor hun credit risk rating. In dit kader zijn een aantal banken betrokken bij de ontwikkeling van een aanvulling op de NT gericht op informatie in het kader van Basel 2. Nieuwe vormen van dienstverlening kunnen ook betrekking hebben op het verstrekken van assurance over de kwaliteit van gegevens opgenomen in *instance documents*, over datastromen of de interne beheersing van het rapporteringproces of advisering over / ondersteuning bij het inrichten van digitale processen. Een aantal accountantskantoren voert op dit moment onderzoek uit naar de mogelijkheden om in de controle gebruik te maken van XBRL tags.

Audit en assurance

De invoering van XBRL heeft ook gevolgen voor de huidige accountantscontrole. Om inzicht te krijgen in de problematiek heeft het NIVRA begin 2005 met het Canadese accountantsinstituut (CICA) binnen XBRL International, het initiatief genomen voor het oprichten van de internationale Assurance Working Group (AWG). Deze werkgroep had tot doel om, in samenwerking met de International Federation of Accountants (IFAC), de mogelijke gevolgen van het gebruik van XBRL voor de audit en assurance in kaart te brengen. Het research paper van de AWG is in november 2006 tijdens het World Congress of Accountants gepresenteerd en gepubliceerd¹³. In dit document geeft de werkgroep een analyse van de gevolgen op de huidige rapportage- en controlepraktijk en schetst een aantal mogelijke scenario's voor het gebruik van XBRL met bijbehorende assurance services.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de invoering van XBRL gevolgen heeft voor:

- Het samenstellen van een rapportage, zoals bijvoorbeeld een jaarrekening. De bevindingen van de AWG sluiten aan bij de bevindingen in een research studie uitgevoerd door de IIA Research Foundation¹⁴ naar de gevolgen voor de internal auditors. Beide studies geven aan dat het gebruik van tags de mogelijkheden van data-analyse vergroot en de noodzaak voor het gebruik van spreadsheets verkleint. Voorts heeft het gebruik invloed op de risicoanalyse en interne beheersing;
- Het object van onderzoek: De jaarrekening in XBRL formaat (een dataset in de vorm van een *instance document*) is een ander object van onderzoek dan de huidige jaarre-

kening op papier, omdat bij een jaarrekening in XBRL formaat de inhoud en presentatie zijn losgekoppeld. Een jaarrekening in XBRL formaat bestaat uit een verzameling gegevens-elementen die voorzien zijn van een ‘tag’. Dit betekent dat de huidige accountantsverklaring (beeldverklaring) niet kan worden gebruikt en zal moeten worden vervangen door een andere verklaring qua scope, reikwijdte, bewoording en vorm. Mogelijk zal in de toekomst de assurance betrekking hebben op individuele gegevens-elementen (data-level assurance) in plaats van de huidige document-level assurance (beeldverklaring). Uit een onderzoek uitgevoerd in opdracht van het CFA Institute¹⁵ onder 9.000 analisten (response circa 9 procent) komt naar voren dat 50 procent van de respondenten verwacht dat er sprake is van een ‘geïntegreerde’ controle of review door een onafhankelijke auditor met betrekking tot de juistheid van de tags. Deze controle / review moet betrekking hebben op rapportages van financiële informatie, inclusief *disclosures*, aan toezichthouders en beurzen;

- Level of Assurance;
- Het proces van openbaarmaking: Een rapportage in elektronische vorm, zoals een jaarrekening, vereist ook een accountantsverklaring in elektronische vorm. Dit kan een apart gegevens-element zijn waarin de volledige verklaring is opgenomen of een apart *instance document* waarin de verklaring in gegevens-elementen is opgenomen. In het laatste geval zal de accountantsprofessie een XBRL taxonomie voor verklaringen moeten ontwikkelen en onderhouden. Voorts zullen afspraken moeten worden gemaakt over:
 - de wijze van ondertekening, waarschijnlijk door gebruik te maken van een elektronische handtekening
 - de wijze waarop de verklaring aan het object van onderzoek wordt gehecht en openbaar gemaakt
 - de eisen die moeten worden gesteld aan waarborgen met betrekking tot de identificatie, integriteit en authenticiteit van zowel de rapportage als de verklaring.
- De controleaanpak: Op grond van het voorgaande mag duidelijk zijn dat bij een ander object van onderzoek, een mogelijk ander level of assurance en een andere invulling van het begrip materialiteit een andere controleaanpak hoort;
- De kennis en vaardigheden van de accountants, inclusief hulpmiddelen: Hoewel insiders er vanuit gaan dat XBRL in de toekomst onder de motorkap zal verdwijnen en niet meer zichtbaar zal zijn voor gebruikers, zal het toch noodzakelijk zijn dat accountants enige kennis van XBRL en het gebruik daarvan hebben en weten hoe zij met gegevens in XBRL formaat moeten omgaan.

Op grond van het voorgaande moge het duidelijk zijn dat nog een weg te gaan is voordat duidelijkheid ontstaat over assurance services gericht op informatie in XBRL-formaat. Omdat de huidige accountantsverklaring niet past bij de een jaarrekening in XBRL formaat heeft het NIVRA begin 2007 bekend gemaakt dat het op dit moment niet is toegestaan jaarrekeningen met een accountantsverklaring in XBRL formaat te deponeeren. Op dit moment wordt door het NIVRA, in samen-

werking met gebruikers, bedrijven, standard setters, toezichthouders, overheden, auditkantoren en buitenlandse accountantsinstituten gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe assurance services gericht op informatie in XBRL-formaat.

Het belang voor IT-auditors

Duidelijk is dat XBRL alles te maken heeft met de informatieverwerking en uitwisseling van gegevens en verregaande digitalisering van (interne en externe) processen. Op dit moment vervult de IT-auditor een belangrijke rol bij het in kaart brengen en beoordelen van (de interne beheersing van) deze processen. Daarnaast ondersteunen IT-auditors accountants bij hun controle van de jaarrekening. Verdergaande digitalisering betekent dat nog meer dan eerst gesteund moet worden op de geautomatiseerde processen en de interne beheersing.

Op grond van de voorgaande analyse zouden de IT-auditors op de volgende gebieden een bijdrage kunnen leveren:

- **Het ondersteunen van organisaties bij de inrichting van hun op XBRL gebaseerde interne en externe informatieverwerkingsprocessen en/of het samenstellen van rapportage op basis van XBRL.** Dit kunnen ondernemingen zijn maar ook organisaties die gegevens in XBRL formaat ontvangen en verwerken. XBRL zal invloed hebben op de risico's en de interne beheersing. Hierbij kan worden gedacht aan het gebruik van de juiste taxonomieën en tags in het samenstelproces.
- **Het ondersteunen van accountants bij de aanpak van de accountantscontrole, inclusief het proces van openbaarmaking.** Zoals aangegeven heeft XBRL invloed op de controleaanpak en -werkzaamheden van accountants. Mogelijk kunnen hierbij geautomatiseerde tools worden ingezet.
- **Het geven van assurance over de processen en interne beheersing gericht op het samenstellen van rapportages in XBRL-formaat.**

Zoals in het begin van dit artikel aangegeven is het waarschijnlijk nog te vroeg om op dit moment al een uitgewerkt beeld te hebben van wat de invloed van XBRL zal of kan zijn op de werkzaamheden van IT-auditors. Mogelijk biedt de invoering van XBRL ook IT-auditors mogelijkheden voor nieuwe dienstverlening. ■

Nadere informatie

Websites

- Website XBRL International: www.xbrl.org
- Website XBRL Nederland: www.xbrl-nederland.nl
- Website van het Nederlands Taxonomie Project: www.xbrl-ntp.nl
- Website van de Europese toezichthoudende centrale banken (CEBS): www.corep.info/
- Website van de SEC: www.sec.gov/spotlight/xbrl.htm

Op de websites van het NIVRA, XBRL-Nederland en AccountancyNieuws is een groot aantal publicaties en nieuwsberichten opgenomen.

Research studies/reports

- IFAC Staff Discussion document 'Financial Reporting on the Internet', february 2002
- The FEE Issues Paper 'Principles of Assurance: Fundamental Theoretical Issues with respect to Assurance in Assurance Engagements', April 2003
- Information for Better Markets Digital Reporting: a progress report' published by the Institute of Chartered Accountants in England and Wales, September 2004
- 'Digital reporting, a progress report', ICAEW, September 2004
- 'Electronic Filing and reporting, emerging technologies and their implications', CICA, 2005
- The research study 'Electronic Filings and Reporting, Emerging Technologies and Their Implications', published by the Canadian Institute of Chartered Accountants, 2005
- Staff Questions and Answers related to the topic 'Attest Engagements Regarding XBRL Financial Information Furnished under the XBRL Voluntary Financial Reporting Program on the Edgar System', published by the PCAOB, May 2005
- 'Secure IT Infrastructure for E-commerce' by J.E. Boritz, 2005
- Briefing paper 'Assurance implications of business reporting with XBRL', prepared by the Assurance Working Group of XBRL International, 25 November 2005
- 'XBRL taxonomieën voor beginners en doeners', publicatie van XBRL Nederland
- "XBRL: Potential Opportunities and Issues for Internal Auditors," Gen L. Gray, The IIA Research Foundation, 2005

Eindnoten

- 1 Dit artikel is gebaseerd op de NIVRA / XBRL Nederland publicatie 'XBRL, stand van zaken', november 2007.
- 2 Portable Document Format
- 3 Securities and Exchange Commission
- 4 Small and Medium Enterprises
- 5 GLOBAL CAPITAL MARKETS AND GLOBAL ECONOMY: A Vision From CEOs of The International Audit Networks, November 2006.
- 6 Extensible Markup Language
- 7 Een soort gegevenswoordenboek waarin onder meer de begrippen en definities, alsmede de relaties tussen de gegevenselementen zijn vastgelegd.
- 8 Onder meer: Nederland, België, Engeland, Denemarken, Zweden, Duitsland, Spanje, Japan, Australië, Zuid-Korea, Singapore, Canada, Verenigde Staten, Ierland, Frankrijk, Italië.
- 9 CEBS, de Europese financiële toezichthouders van de 27 EU lidstaten,
- 10 Federal Financial Institutions Examination Council (includes the FDIC and the Federal Reserve Board)
- 11 De eerste vijftig organisaties ondertekende het convenant op vrijdag 9 juni 2006 in Den Haag.
- 12 Samenval project
- 13 INTERACTIVE DATA: THE IMPACT ON ASSURANCE, A NEW CHALLENGE FOR THE AUDIT PROFESSION, November 2006
- 14 "XBRL: potential Opportunities and Issues for Internal auditors", Glen L. Gray, published December 2005
- 15 CFA XBRL Survey Report, dated 27 Augustus 2007